

משפט חוקתי

הפקולטה למשפטים
שנת הלימודים תשס"ח

פרופ' דפנה ברק-ארז
עו"ד קרן ילין-מור

מבחן מסכם – מועד ב'

נקודות עיקריות לפתרון

שאלה ראשונה (85%):

1. עיכוב הצעת החוק בוועדת הפנים (3%)
התערבות בהחלטות פנימיות של הכנסת (הלכת שריד).
2. חקירה פלילית נגד חברת הכנסת (2%)
האב משפיעה על המשך כהונתה?
3. הצעת חוק והחוק בנושא הקמת תחנת הכוח החדשה (12%)
א. פגיעה בזכות הקניין של בעלי הנכסים –
דיון בהיקף הזכות ובהגדרת הפגיעה - בה –
האם כל פעולה שמשפיעה על שווי הנכסים מהווה פגיעה בזכות הקניין?
זיון בפיסקת ההגבלה.
ב. פגיעה בזכות לאיכות סביבה -
מעמדה של הזכות במשפט החוקתי (עניין אדם טבע ודין).
הרחבה: דיון בפיסקת ההגבלה (אינו נדרש אם אין מדובר בזכות חוקתית על-
חוקתית).
4. מנהלת תל – תורה לישראל (3%)
א. כללי – סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת.
האם המפלגה שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית (הלכת טיבני).
ב. הגישה בפסיקה – מצמצמת ביישום עילות הפסילה.
5. חניקת חוק קמחא דפסחא (6%)
א. האם פגיעה בחופש הדת?
ב. מעמדו של חופש הדת במסגרת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.
ג. דיון בפיסקת ההגבלה -
ניתן להתייחס לזיקה האפשרית בין הדרישה לכשרות המזון לבין תפיסות שונות לגבי
"יהודית ודמוקרטית".
יש לבחון מה תכלית החוק. אם התכלית היא עזרה לעניים, ייתכן שההגבלה למזון
כשר בלבד (גם למי שאינם מעוניינים בכך) היא בלתי מידתית.
6. תיקון חוק הבחירות לכנסת (7%)

- א. הזכות לבחור לכנסת קבועה בחוק יסוד: הכנסת (סעיף 5), ולכן תיקון חוק הבחירות לכנסת אינו מספיק. נדרש תיקון בחוק היסוד עצמו.
- ב. דיון בטענה שהחוק פוגע בעקרון השוויון ומוטה לטובת הציבור היהודי.
- 7. ביטול החובה החלה על בתי הדין לקיים את חוק שיווי זכויות האישה ומתן אפשרות לערוך ביקורי פתע (7%)**
- א. פגיעה בשוויון בין נשים לגברים המעוגן בזכות לכבוד.
זיון בפיסקת ההגבלה.
- ב. פגיעה בזכות לפרטיות.
זיון בפיסקת ההגבלה.
- 8. חיוב כל בית עסק להעסיק משגיח כשרות בתשלום (7%)**
- א. פגיעה בחופש העיסוק.
זיון בפיסקת ההגבלה.
- ב. פגיעה בחופש הדת (השוו גם לדיון בפיסקה 5 לעיל).
זיון בפיסקת ההגבלה?
- 9. אי שידור מסיבת העיתונאים (7%)**
- א. חופש הביטוי הפוליטי – בליבת ההגנה על חופש הביטוי.
ב. שאלת התחולה של זכויות על גופים פרטיים או מעין-פרטיים.
- 10. ויטורי השרים (6%)**
- א. לראש הממשלה מסור שיקול דעת רחב בפיטורי שרים (פסק דין פוקס).
ב. ניתן להעביר שר מתפקידו אם הדבר נדרש לצורך קידום מדיניות הממשלה, וגם מנימוקים פוליטיים, אך נדרשת תשתית עובדתית ונימוק ענייני.
- 11. התיקון המוצע לחוק יסוד: הממשלה בנושא פיטורי שרים (3%)**
- חוק יסוד: הממשלה משוריין כולו, ולכן נדרש רוב של 61 חברי כנסת לשם תיקונו. הרחבה: האם ההצעה פוגעת במעמדו של השר וביכולתו למלא את תפקידו כראוי.
- 12. מפלגת על – ערבים לישראל (4%)**
- האם הצעה לבטל את סעיף 7א שקולה לתמיכה במטרות האסורות לפיו?
- 13. הסרט "עוני זה רצח" וחופש הביטוי (6%)**
- חופש הביטוי מול פגיעה ברגשות והסתה (פסק דין בכרי).
- 14. הפסקת תשלומי ארנונה ומסים (5%)**
- א. חופש הביטוי והאיטור על המרדה. -- דיון.
ב. הזכות לקיום בכבוד – מהו היקף הזכות?
- האם ניתן להגן על זכות חוקתית תוך הפרה של החוק?
- 15. התקנת תקנות שעת חירום (7%)**
- א. האם התקנת התקנות היתה כדין?
מצב חירום - קיימת הכרזה בתוקף מאז קום המדינה.
כדי להגן על ביטחו הציבור – ספק אם תכלית זו התקיימה בנסיבות העניין.
המידתיות של הבחירה בדרך של תקשי"ח בהתחשב באפשרות לפעול בדרך של חקיקה

רגילה (פסק דין פריצקי).

התוכן הלא מידתי של התקשי"ח (מבחינת היקף הפגיעה בזכות לחירות).
ב. בכל מקרה, תוקף התקנות הוא לשלושה חודשים, ולאחר מכן יש להאריך את תוקפן
בחוק.

שאלה שנייה (15%):

יש לדון במגמות בפסיקה בחגנה על זכויות, למשל:
ההגדרה המצמצמת על הזכות לכבוד בהיבט של קיום מינימלי;
אי-וזהתערבות הנמשך בעניין בחורי הישיבות;
הגישה הזהירה בכל הנוגע לתיקון לחוק האזרחות.
הדיון אינו חייב להתמקד בדוגמאות מסוימות בלבד.